

2025-05-05

Klimat- och miljöminister
Romina Pourmokhtari
Konsumentminister
Erik Slottner

Hej Romina och Erik!

Problematiken kring evighetskemikalierna PFAS växer. Det är en stor grupp ämnen som är extremt svårnedbrytbara och som kopplas samman med en rad olika negativa hälsoeffekter och sjukdomar. Det vi släpper ut i dag kommer att finnas kvar i vår miljö och natur i en oöverskådlig framtid. Att sanera PFAS är svårt och kostsamt. Och vi vet att PFAS nu finns överallt. I våra marker, sjöar och vattendrag. Vilket förorenar vårt dricksvatten och våra livsmedel. Som i sin tur kommer in i våra kroppar. PFAS finns i vårt blod och i bröstmjölken.

Högsta domstolen fastslog för ett drygt år sedan att 150 Kallingebor drabbats av personskada i och med förhöjd risk för negativa hälsoeffekter och sjukdomar, till följd av stora utsläpp. Det är personer som utsatts för extremt höga halter under lång tid och skador man kan se i dag. Hur framtidens hälsoutveckling ser ut för dagens småbarn och tonåringar som exponerats för PFAS under hela sin livstid är osäkert. Det får tiden utvisa.

Regeringen gav hösten 2022 i uppdrag åt Naturvårdsverket att med stöd av Livsmedelsverket och Statens jordbruksverk förbättra kunskapen om hur PFAS i miljön påverkar halter i livsmedel och därigenom exponering för människor. Uppdraget slutredovisades den 28 februari i år.

Det kan sammanfattas väldigt kort: Delar av befolkningen exponeras för PFAS så mycket att det medför en ökad risk för negativa effekter. Men kunskapen om hur samhället kan minska exponeringen för att skydda folkhälsan är för dålig. Myndigheterna vill ha bättre kontroller, hälsobaserade riktvärden som bättre speglar den verkliga exponeringen av PFAS-ämnen och för fler PFAS-ämnen än bara de fyra som EU:s livssäkerhetsmyndighet Efsa identifierat.

Så frågan är: Hur kan vi fortsätta släppa ut så mycket PFAS-ämnen i miljön – när vi vet så lite om de faktiska effekterna?

Här vore det enda rimliga att utgå ifrån försiktighetsprincipen och strypa tillförseln av PFAS till vår miljö vid källan, tills vi har mer kunskap.

Oron för PFAS effekter på miljön och hälsan växer. Inte bara hos forskare, experter och myndigheter, utan även hos allmänheten. Det märker vi på den respons vi får direkt från konsumenter. Många vill själva kunna "göra sitt" för att minska utsläppen. Man kan inte byta ut sitt dricksvatten, men det borde gå att välja bort produkter som innehåller PFAS.

Men det går inte i dag, visar flera granskningar som Sveriges Konsumenter gjort av produkter med så kallad non-stick-beläggning. Ofta saknas information om PFAS-innehåll helt. I vissa fall ges felaktig information. Och på direkta frågor till företag har vi fått felaktiga svar. Vid en uppföljning av en tidigare granskning framkom dessutom att informationen nu 2025 var ännu sämre än tidigare. Tillverkare som tidigare varit öppna med information om PFAS i sina produkter har valt att ta bort den helt.

Den svenska Kemikalieinspektionen har tillsammans med myndigheter från fyra europeiska länder krävt ett totalförbud för PFAS i EU. Ett mycket välkommet förslag tycker vi. Förslaget är nu under utredning och föga förvånande finns stora intressekonflikter, där industrilobbyn arbetar hårt för att urvattna ett brett förbud.

Det kommer dröja lång tid tills vi har ett förbud på plats (förutsatt att kemikalielobbyn inte lyckas stoppa förslaget).

Men Sverige behöver inte vänta in ny EU-lagstiftning, utan kan föra en aktiv kemikaliepolitik och dra åt tumskrubarna i förväg, precis som andra EU-länder valt att göra. På det viset kan lagstiftaren ge företagen en knuff i rätt riktning – så att de är väl förberedda när ett förbud väl träder i kraft. Dessutom kan utsläppen begränsas, liksom de kommande kostnaderna för att PFAS-sanera vår miljö. Ju längre vi väntar, desto dyrare kommer det att bli.

Detta kan Sverige göra nu för att begränsa PFAS effekter

- Inför nationellt förbud mot PFAS i produkter som säljs på den svenska marknaden, inklusive privatimporterade produkter. Börja med att följa Danmarks och Frankrikes exempel om nationella PFAS-förbud för produktgrupper som textilier, kontaktmaterial för livsmedel, skor, kosmetika och impregneringsmedel.
- Fortsätt driva på för ett totalförbud på EU-nivå.
- Inför krav på obligatorisk märkning av produkter som innehåller PFAS.
- Låt försiktighetsprincipen gälla för alla potentiellt farliga kemikalier. Har vi inte tillräcklig information om effekterna ska det heller inte ske några utsläpp.

Johanna Hållén,
Generalsekreterare Sveriges Konsumenter